

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ, КРАЄЗНАВСТВА
ТА ЕКСКУРСІЙ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної
ради Миколаївського обласного Центру
туризму, краєзнавства та екскурсій
учнівської молоді від 30 травня 2019 року

Голова НМР

[Handwritten signature]

Т. АНДРІЙЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації

08-08-2019 № 429

Навчальна програма з позашкільної освіти
туристсько-краєзнавчого напрямку напряму
«Декоративно-ужиткове мистецтво рідного
краю»

2 роки навчання

м. Миколаїв - 2019

Укладач:

Гром Михайло Володимирович, керівник гуртка “Декоративно – ужиткове мистецтво рідного краю” Миколаївського обласного Центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді. (Затверджено Вченою радою МОІППО від 22.08.14, протокол № 3)

Програма гуртка “Декоративно – ужиткове мистецтво” розрахована на роботу гуртків даного напрямку у позашкільних закладах освіти. Адресована керівникам краєзнавчих гуртків.

Рецензенти:

Риженков А.В., заступник директора з методичної роботи Миколаївського обласного Центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У наш час в Україні працюють позашкільні заклади, в яких діють різноманітні гуртки, які дають можливість дітям та молоді само реалізуватися, знайти своє місце в суспільстві, обрати правильний напрямок в житті для здійснення своєї мети. Програма гуртка «Декоративно-ужиткове мистецтво рідного краю» сприяє всебічному розвитку дітей та юнацтва; розвитку в них творчого, інтелектуального та мистецькознавчого потенціалу; виховання патріота, відповідального громадянина своєї країни.

Програма розрахована для навчання дітей середнього шкільного віку.

Метою програми є формування всебічно розвиненої, компетентної особистості засобами декоративно-ужиткового мистецтва рідного краю ;

- формування інтересів вихованців до декоративно - ужиткового мистецтва, сприяння їх професійному самовизначенню;
- виховання естетичної культури і розвиток художніх здібностей,
- створення умов для розвитку творчої особистості;
- пошук обдарованих особистостей середдітей, подальше розкриття їх особистого обдарування.

Завданням програми є :

- надати знання (теоретичні та практичні) з питань краєзнавства, малюнку, живопису, декоративно-ужиткового мистецтва рідного краю;
- формувати естетичний смак, інтерес до народної творчості, традицій;
- навчання основних прийомів та навиків в образотворчому і декоративно-ужитковому мистецтві;
- знайомство та вивчення різних технологій, що існують в мистецтві;
- інтеграція та диференціація знань у процесі навчання.

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання та має двохваріантну сітку годин:

- 1-й рік-початковий рівень -216 (6 годин на тиждень);
-144 (4 години на тиждень);
- 2-й рік - основний рівень -216 (6 годин на тиждень);
-144 (4 години на тиждень);

Програма передбачає різноманітні форми роботи з дітьми під час навчання: зображення на площині і в об'ємі, розробка композицій за уявою; по пам'яті, малювання з натури, декоративно-бутафорська робота, репродуктивний огляд робіт майстрів, захист особистих робіт учнів ("дипломний проект"), обговорення та розбір творів видатних митців, уміння читати ту чи іншу картину. Під час навчання вихованці знайомляться з видатними творами живопису, розпису, скульптури, графіки, вивчають народне і класичне мистецтво різних країн, а також рідного краю, вивчають біографію майстрів образотворчого мистецтва.

Програма розрахована на три роки навчання, починаючи з найпростіших начерків першого року і закінчуючи тим, що наприкінці навчання III року дитина спроможна створити свою власну композицію картини, розпису, скульптури, аплікації і т. п. Кількість учнів у гуртку становить, як правило 12-15 дітей. Рівень підготовки початковий (основний) в залежності від підготовки вихованців.

Початковий рівень
I рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п/п	Розділ, тема	Кількість годин					
		Усього		Теоретичні		Практичні	
		I варіант	II варіант	I варіант	II варіант	I варіант	II варіант
1.	Вступ. Бесіди про мистецтво, образотворче мистецтво рідного краю	4	3	2	2	2	1
2.	Розділ I. Відомі графіки в українському мистецтві. Графіка на Миколаївщині. Різновидності техніки в графіці	20	12	2	2	18	10
3.	Розділ II. Живопис. Витоки українського живопису. Майстри живопису рідного краю. Техніки в живописі.	20	12	4	4	16 (з них 2 на місцевості)	8 (з них 2 на місцевості)
4.	Розділ III. Декоративно-ужиткове мистецтво.	2	1	2	1		
4.1	Декоративний малюнок	14	10	2	2	12	8
4.2	Декоративний живопис	14	10	2	2	12	8
4.3	Декоративний розпис в народному стилі	16	10	2	2	14	8
4.3.1	Декоративний розпис у стилі «Грома М.В.»	20	16	2	2	18	14
4.3.2	Декоративний розпис у стилі Коркішко О.І.»	26	12	4	4	22	8
4.4	Писанкарство Писанкарство на Півдні України. Писанкарі Миколаївщини. Творчість Пишняк О.М.	44	32	6	4	38	28
457	Ткацтво. Особливості ткацтва в Миколаївській області. Майстри гобелену Миколаївщини	36	26	4	4	32 (з них 2 на місцевості)	22 (з них 2 на місцевості)
Всього		216	144	32	29	184	115

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (4/3 год)

Теоретична частина. Мета, завдання роботи гуртка. Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Організаційні моменти

Витоки декоративно-ужиткового мистецтва Миколаївської області.

Практична частина: Ознайомлення з прикладами декоративно-ужиткового мистецтва Миколаївщини

2. Розділ I. Графіка (20/12 год)

Теоретична частина

Засоби зображення. Лінія, штрих, тон.

Види та жанри графіки. Станкова графіка Жанри станкової графіки

Книжкова графіка. Оформлення малюнком та шрифтом.

Плакат. Види плакату. Класифікація плакату

Промислова графіка. Основи промислової графіки

Навчально-оформлююча графіка. Правила виготовлення навчального оформлення

Практична частина.

Зображення лінією, штрихом, тоном предметів навколишнього середовища.

Жанр портрету, побутовий жанр, історичний жанр, анімалістичний жанр, пейзажний жанр, жанр натюрморту.

Розробка ілюстрацій. Підбір шрифту.

Розробка плакату «Екологія». Виготовлення знаків реклами

Виготовлення карт, схем, діаграм

3. Розділ II. Живопис (20/12 год)

Теоретична частина

Історія Українського живопису. Техніка живопису. Акварельний живопис. Акварельні фарби. Види акварельних фарб. Техніка користування. Живопис гуашевими фарбами. Особливості гуашевих фарб.

Живопис темперними фарбами. Техніка живопису.

Живопис пастеллю. Види пастелі, правила користування .

Живопис олійними фарбами. Розчинники для живопису, техніка живопису.

Станковий живопис. Жанри живопису.

Жанр натюрморту. Визначення. Види натюрморту

Жанр пейзажу. Види пейзажу. Колорит в пейзажі.

Види портрету.

Практична частина

Живопис по сухій основі. Живопис по мокрій основі.

Вправи живопису гуашшю, темперними фарбами, пастеллю, олійними фарбами.

Натюрморт в теплій та холодній гамі.

Живопис сільського та міського пейзажів.

Виконання портрету сусіда по парті.

4. Розділ III. Декоративно-ужиткове мистецтво рідного краю

4. Вступна бесіда (демонстрація слайдів, виробів, авторських робіт, репродукцій) (2/1 год)

4.1. Декоративний малюнок (14/10 год.)

Теоретична частина

Предмети побуту. Техніка виконання.

Малюнок тварин. Стилзація, правила стилізації.

Малюнок птахів: стилзація в малюнках птахів.

Стилзація фігури людини. Правила стилізації фігури людини

Штрих в декоративному малюнку. Види штрихів.

Практична частина

Замальовка предметів побуту. Виконання малюнку тварин.

Побудова фігури птахів.

Вправи на замальовку фігури людини. Вправи виконання штрихів.

Практична частина

Предмети побуту. Змалювання предметів побуту. Виконання малюнку тварин. Побудова фігури птахів. Вправи на змалювання фігури людини. Вправи виконання штрихів.

4.2 Декоративний живопис (14/10 год.)

Теоретична частина

Підбір фарб для декору

Практична частина

Колір в декоративному живопису. Декоративний живопис рослин, птахів, тварин, фігури людини, пейзажу.

4.3. Декоративний розпис в народному стилі (16/10 год.)

Теоретична частина

Особливості декоративного розпису на Миколаївщині. Народні умільці розпису на Миколаївщині.

Практична частина

Основні елементи розпису. Оздоблення оселі та інтер'єру. Оздоблення інтер'єру. Розпис предметів побуту. Декоративне панно на Миколаївщині.

4.3.1. Декоративний авторський розпис Грома М.В. (20/16 год)

Теоретична частина

Історія виникнення розпису.

Практична частина

Техніка виконання: розпис листя, розпис квітів, Розпис птахів.

Композиція розпису з рослинами та птахами

4.3.2 Декоративний авторський розпис Каркішко Олени-народної майстрині з м. Миколаєва (26/12)

Теоретична частина.

Техніка виконання народної майстрині Коркішко Олени.

Практична частина

Розпис посуду. Розпис ювелірних виробів. Розпис панно.

4.4. Писанкарство (44/32)

Теоретична частина

Історія писанки. Писанка-мальовка. Походження писанки-мальовки. Техніка виконання розпису, приладдя. Бесіда про класичну писанку. Витоки української писанки. Писанкарство на Сході України. Символічні знаки.

Колір та символічні знаки характерні північному регіону України. Писанкарство на Півдні України. Особливості колориту та символічні знаки на зображення писанки. Творчість писанкарки з м. Миколаєва Пишняк О.М.

Писанкарство на Заході України. Техніка розпису, колір, символіка.

Практична частина

Розгляд репродукцій з писанками, слайдів. Показ виконаних робіт.

Змалювання символічних знаків. Розпис писанки. Писанка восковиця. Писанка дряпанка. Демонстрація слайдів та репродукцій писанок «Фаберже». Замальовка символічних знаків. Розпис писанок Сходу, Півночі, Півдня та Заходу України.

4.5. Ткацтво (36/26 год)

Теоретична частина.

Організація робочого місця. Види ткацтва. Ручне ткацтво, механічне ткацтво. Народне ткацтво на Миколаївщині.

Технологія ручного ткацтва. Магістри гобелену в м. Миколаєві.

Ескізи. Методи збільшення ескізу. Способи снування ниток. Підбір техніки декоративної стрічки.

Техніка виготовлення листя, підбір кольорових ниток. Техніка виготовлення квітів.

Практична частина Заготовка основи для ткання. Підбір кольорових ниток. Виготовлення верхньої частини фону. Виготовлення декоративної стрічки.

Виготовлення стрічки, листя, квітів.

Техніка виготовлення об'ємних елементів . Закріплення об'ємних елементів на основу.

**Основний рівень
II рік навчання**

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

п/п	Розділ, тема	Кількість годин					
		Усього		Теоретичні		Практичні	
		I варіант	II варіант	I варіант	II варіант	I варіант	II варіант
1.	Вступ. Декоративне мистецтво рідного краю	2	2	2	2		
2.	Розділ I. Малюнок. Пейзаж в малюнку. Начерки тварин, людей. Інтер'єр. Предмети в інтер'єрі. Творчість художника Т.Г. Шевченка. Творчість миколаївської художньої графіки І.Мазурок	23	15	2	2	21	13
3.	Розділ II. Живопис. Живописна техніка в творах миколаївських художників Михайла Ряснянського, Вікторії Ряснянської.	23	15	2	2	21	13
4.	Жанр пейзажу в творах Серафими Сенкевич. Техніка живопису пейзажу.	24	16	2	2	22	14
5	Розділ III. Декоративно-ужиткове мистецтво. Ткацтво. Техніка виконання гобеленів в творах Вячеслава Іваницького та Лілії Іваницької.	24	16	2	2	22	14
6	Малі форми скульптури в творах Юрія та Інни Макушиних. Техніка виконання.	24	16	2	2	22	14
7	Казкова країна в книгах члена спілки художників України Ольги Лебідь.	24	16	2	2	22	16
8	Квіткова галерея в творчості Олени Каркішко. Вивчення техніки розпису. Розробка та пропис композицій.	24	16	2	2	24	14
9	Декоративні мотиви в глиняній кераміці Ольвії.	24	16	2	2	22	14
10	Лозоплетіння. Техніка лозоплетіння, виготовлення предметів побуту.	24	16	2	2	22	14
Всього		216	144	20	20	196	124

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. Вступ (2/2 год.)

Теоретична частина

Знайомство з декоративно-ужитковим мистецтвом в Україні та Миколаївській області.

2. Малюнок (23/15)

Теоретична частина. Техніка зображення. Теоретичне зображення пейзажу в різні в різні стани природи.

Начерки. Начерки тварин. Послідоність, техніка начерку.

Начерки людини. Пропорції фігури людини.

Малюнок інтер'єру .Перспектива в інтер'єрі .

Предмети побуту в інтер'єрі .Зміни розмірів предметів побуту згідно з різними точками зору.

Замальовка частини коридору.

Творчість Т.Шевченка .Творчість художника графіки

Творчість худ.графіки І.Мазурок (м. Миколаїв).

Практична частина.

Замальовка сільського, міського та морського пейзажів.

Замальовка домашніх тварин.

Начерки фігури людини в різних ракурсах, русі.

Зображення інтер'єру з різних точок зору.

Замальовка частини коридору.

3. Живопис у творах миколаївських художників М.Роснянського.

В.Роснянської, С.Сенкевич (23/15)

Теоретична частина

Творчість Михайла Роснянського, особливості композиції і сюжетів тем картин.

Натюрморт у творчості В.Роснянської.

Жанр пейзажу у творчості С.Сенкевич. Тематичні композиції «Квіти».

Техніка зображення квітів.

Практична частина.

Кольорові плямив живописі, замальовки фігур людей техніка живопису у творчості Михайла Роснянського.

Колорит, натюрморт з предметів побуту (посуду) у творчості Вікторії Роснянської.

С.Сенкевич. Зображення квітів відповідно розробленої композиції пейзажу.

4. Декоративно-ужиткове мистецтво. Чарівне мистецтво гобелену.

4.1 Ткацтво. Техніка виконання гобеленів в творах Вячеслава Іваницького та Лілії Іваницької (23/15)

Теоретична частина

Творчість Вячеслава Іваницького, Лілії Іваницької.

Техніка виготовлення гобелену. Вичислення довжини ниток основии гобелену та 8виговлення його об'ємних частин.

Практична частина

Розробка ескізу гобелену у творчості Вячеслава та Лілії Іваницьких.

Виготовлення основи гобелену. Підбір кольорових ниток. Виготовлення верху гобелену. Техніка мережки.

Виготовлення об'ємних частин центральної частини гобелену.

Кріплення об'ємних частин до основної частини.

Оздоблення країв гобелену.

4.2 Малі форми скульптури в творах Юрія та Інни Макушиних.

Техніка виконання.(24/16 год.)

Теоретична частина

Малі форми скульптури у творчості Юрія та Інни Макушиних.

Виготовлення каркасу скульптури. Виготовлення скульптури тварин.

Практична частина

Виконання ескізу скульптури малої форми (міфічна тварина).

Виготовлення каркасу та ліплення фігури єдинорога.

Узагальнення виконаних скульптур тварин.

4.3 Казкова країна в книгах члена спілки художників України Ольги Лебідь.(24/16 год.)

Теоретична частина

Творчість Ольги Лебідь. Український національний одяг. Головні жіночі убори. Українське жіноче взуття. Чоловічі головні убори. Чоловіче взуття.

Практична частина.

Розробка ескізу казкових героїв згідно казки «Дідова дочка і бабина дочка».

Розробка жіночого одягу. Розробка ескізу жіночого головного убору та взуттяю

Розробка ескізу чоловічого одягу. Розробка ескізу чоловічого головного убору. Розробка ескізу чоловічого взуття.

4.4.Квіткова галерея в творчості Олени Каркішко. Вивчення техніки розпису. Розробка та пропис композицій. (24/16 год.)

Теоретична частина

Творчість о. Коркішко. Квіти-символи. Композиція розпису в крузі. Колорит в розписі. Оздоблення країв розпису.

Практична частина

Замальовка листя. Замальовка квітів. Розробка композиції в крузі. Розпис композиції. Розпис країв розпису.

4.5 Декоративні мотиви в глиняній кераміці Ольвії.(24/16 год)

Теоретична частина.

Історія розпису посуду Ольвії. Канони в зображенні фігур тварин.

Канони в зображенні фігур людини

Особливості композиції розпису

Колір в розписі посуду Ольвії

Практична частина

Техніка мазків розпису..Замальовка тварин. Замальовка фігур людини..

Розробка композиції розпису

Розпис композиції

4.6. Лозоплетіння. Техніка лозоплетіння, виготовлення предметів побуту.(24/16 год)

Теоретична частина

Історія лозоплетіння. Види лозоплетіння. Класифікація прутів.

Плетення біля ручок кошика способом доріжка.

Плетення кошика:

Бокова частина:

Середня частина: Відбір допоміжних дуг

Центральна частина. Підбір прутів для центральної частини кошика.

Практична частина

Виготовлення каркасу. Плетення біля ручок кошика способом доріжка.

Плетіння середньої частини кошика.

Плетіння центральної частини кошика.

Прогнозований результат

Вихованці мають знати:

- види образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва;
- витоки декоративно-ужиткового мистецтва;
- що таке декоративний малюнок, декоративний розпис;
- основи стилізації;

Вихованці повинні вміти:

- володіти основами малюнку;
- володіти технікою декоративного розпису;
- виконувати живописні композиції
- створювати композицію розпису;
- розписувати предмети побуту;
- плести прості предмети побуту з лози;
- виконувати ілюстрації до дитячих казок;
- створювати прості гобелени;
- стилізувати зображення рослин, птахів, тварин, людей іт.д.
- створювати малі форми структури.

Вихованці мають набути досвід:

- у створенні композицій в різних техніках декоративно-ужиткового мистецтва;
- з краєзнавчо-мистецького напрямку (конкурсах, конференціях, турах першості, фестивалях)